

антропологического направления западной философии утверждается гуманистически-ценностный подход в интерпретации феномена прошлого.

Приходько Володимир Васильович

*Доктор педагогических наук, профессор,
заведующий кафедрой олимпийского та профессионального спорта
Днепропетровского государственного института
физической культуры и спорта*

ТЕЗИ ДО СТРАТЕГІЇ РЕФОРМИ НАЦІОНАЛЬНОЇ ВИЩОЇ ШКОЛИ

Закон «Про вищу освіту» від 1 липня 2014 р. це один з випадків, коли очікування як самих працівників галузі, так і суспільства від прийняття важливого законодавчого акту навряд чи справдяться. Наша незгода з існуючою високою оцінкою вказаного Закону полягає у наступному: варто зрозуміти, він про модернізацію чи про реформу вищої освіти (на жаль, тема модернізації у нас нерідко вживається як синонім реформування). Спитаємо, чому, наприклад, у Росії про яку б галузь там не йшла мова, у тому числі про освіту і науку, завжди йдеться не про реформування, але про модернізацію? Модернізація як явище передбачає оновлення, осучаснення, збагачення чогось, але ні в якій мірі не відказ від фундаментальних принципів устрою тієї або іншої суспільної системи. Не звертаючись до російських проблем, відмітимо, що нинішній правлячий верхівці Російської Федерації справжні перетворення у народному господарстві та громадянському суспільстві ні до чого. Запитаємо, а ми в Україні погодимось з поверхневими змінами, які насправді все суттєве у нинішньому устрої вишів залишать без змін?

Отже, частина науковців і практиків, до яких належимо також і ми, схиляються до думки, що для досягнення сучасних цілей системою вищої освіти в Україні *потрібне не вдосконалення, бо це не відмінняє раніше обраних орієнтирів її існування, але якісна зміна фундаментальних основ навчально-виховного процесу, усієї його філософсько-методологічної парадигми*. При цьому під педагогічними інноваціями маємо на увазі цілеспрямовані зміни, які вносять в освітнє середовище якісно інше, тобто такі актуальні й стабільні елементи, котрі містять у собі дійсно нове, чи невинуватено забуте, що покращує не окремі частини, але саму освітньо-виховну систему як таку.

У якості по справжньому інноваційних, спрямованих на реформи, правомірно розглядати такі підходи, які передбачають глибинне перетворення процесу навчання та виховання. Тобто змінюють його сутнісні й

інструментально-значущі властивості, найбільш важливими з яких визнаються обрана цільова орієнтація, характер взаємодії педагога і студента, а також зайняті ними позиції у ході навчання (наприклад, «мене вчать» чи «я вчусь»?). В нормативно-правовому аспекті можливість таких інновацій забезпечується достатнім ступенем самостійності вищих навчальних закладів щодо розробки змісту освіти, вибору методів і технологій навчання, їх відповідальністю за якість освіти. Тож до складу змісту навчання мають входити накопичений позитивний суспільний досвід й досягнення культури, котрі через освіту стають надбанням особистості, її внутрішньою культурою.

Дороговказу інноваційної реформи, що ми обстоюємо, відповідає особистісно-орієнтована концепція вищої освіти з можливістю альтернативного підходу студентів до вибору траси власної освіти. Відповідно до цієї концепції зміст освіти являє собою педагогічно-адаптований суспільний досвід у всій його структурній цілості: різноманітні знання, досвід здійснення способів діяльності, досвід творчої діяльності, духовного й емоційно-ціннісного відношення до світу. Ми виходимо з розуміння, що елементи соціального досвіду є постійними, характерними для епохи, таким чином відсутність хоча б одного з них унеможлиблює відтворення й розвиток культури і суспільства в цілому.

Збіднюючи зміст освіти, насичуючи його доволіно, згідно забаганок пануючої ідеології та її провідників, як це відбувалось у часи СРСР, а потім й в Україні, хоча досягали передбачених ужиткових цілей за рахунок формування таких собі «людино-гвинтиків», але насправді вища школа, яка починає використовуватись як утилітарний засіб розв'язання поточних проблем, відпадає на периферію загально історичних тенденцій розвитку цього важливого соціального інституту і втрачає свою культурну сутність.

Однак бажання враховувати дбайливо викохані, існуючі європейських цінності, не повинна відміняти вітчизняний, український доробок філософії, методології та теорії освіти, який являє собою само цінний фрагмент, що мусить бути врахований у процесі реформи вищої школи в сучасній Україні.